# Nowiny

czasopismo północnej części wojew. śląskiego

Przedpłata miesięczna z dostawą do domu 1,50 zł.
Cena numeru 15gr

Wychodzi we wtorek, czwartek i sobotę.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Tarnowskie Góry, Rynek 13 — Tel. 1034

REKLAMY: 0,20 zł. za 1łam. wiersz mm
OGŁOSZENIA według umowy

Rok III | Tarnowskie Góry, dnia 9 października 1932 r | Nr. 86


## Konferencja w Londynie pod znakiem zapytania.

**Pesymistyczna ocena projektowanych narad londyńskich w kuluarach Ligi.**

**Genewa.** 7 10. Głównym przedmiotem rozmów w kuluarach Ligi w chwili obecnej jest projektowana konferencja 5 mocarstw w Londynie dla dyskutowania niemieckiego żądania równouprawnienia w zakresie zbrojeń.

Szanse powodzenia inicjatywy Anglji oceniane są tu bardzo sceptycznie, a to ze względu na nieustępliwe stanowisko zajęte przez Niemców. Ogłoszony w Berlinie komunikat świadczy, że stawiają one te same warunki co dla powrotu na konferencję rozbrojeniową tj. żądają uprzedniego uznania równości praw.

Nieustępliwe stanowisko Niemiec tłumaczone jest wyborami do Reichstagu w dniu 6 listopada. To też nie wierzy się tu w możliwość jakiegokolwiek porozumienia w najbliższym czasie.

Co się tyczy stanowiska Francji, to jeżeli nawet ze względów kurtuazyjnych i taktycznych rząd francuski przyjmie zaproszenie do Londynu, — sprzeciwi się jednak, by narady londyńskie wyszły poza ramy proceduralnej dyskusji wstępnej, gdyż uważa, że dyskutowanie samego zagadnienia nie może odbywać się bez udziału wszystkich zainteresowanych państw.

W Genewie będą tymczasem kontynuowane prace rozbrojeniowe. Data zebrania prezydjum konferencji nie jest jeszcze ustalona. Ostatnio projektowano datę 14 bm., nie wiadomo jednak, czy raporty, które mają wejść pod dyskusję będą do tego czasu gotowe.

**Stanowisko Francji. — Konferencja Herriota z Normanem Davisem.**

Paryż, 7 10. Wczoraj po zakończeniu posiedzenia rady min. Herriot przystąpił do dalszej akcji dyplomatycznej, związanej z inicjatywą angielską w sprawie zwołania w Londynie konferencji rozbrojeniowej.

Sprawa udziału w konferencji londyńskiej nie jest jeszcze dotychczas zdecydowana.

Dziś premjer Herriot odbędzie dłuższą rozmowę z delegatem St. Zjd. na konferencję rozbrojeniową Normanem Davisem, który zatrzyma się w drodze do Londynu w Paryżu i zakomunikuje poglądy Waszyngtonu na problemat równouprawnienia zbrojeń oraz wogóle na sprawę konferencji londyńskiej, na której rząd St. Zjd. reprezentowany ma być przez jednego przynajmniej obserwatora.

## „Rozbrojone Niemce"

Z dnia 5 na 6 odbyły się ćwiczenia niem. ochrony kolejowej (Bahnpolizei) na linji Miedary—Mikulczyce przy udziale około 100 ludzi. Jednostki bojowe były doskonale uzbrojone, począwszy od chełmu stalowego, karabinów maszynowych i ręcznych karabinków łatwo strzelnych, a nawet do walki nocnej w reflektory, rakiety itp. Strzelanina odbyła się o godz. 7 i tak gęstością ognia, iż mieszkańcy pogranicza myśleli, iż Niemcy napadają na Śląsk polski.

## Znowu samoloty niemiec. nad Polską.

**Wilno,** 7 paźdz. Onegdaj rano w rejonie Filipowa w Suwalszczyźnie zauważono trzy samoloty, krążące nad terytorjum Polski. Jeden z samolotów zmuszony był lądować na wzgórzu niedaleko wsi Krzywica, położonej o 100 m. od granicy polskiej. Były to trzy samoloty niemieckie z eskadry królewieckiej.

## Na grobach lotników

W czwartek o godzinie 13-tej delegat Aeroklubu niemieckiego, kapitan Reinhardt, złożył wieńce na grobach śp. por. Żwirki i śp. inż. Wigury, w obecności rodzin poległych lotników. Podczas uroczystości składania wieńców, kpt. Reinhardt wygłosił przemówienie, w którem imieniem Aeroklubu niemieckiego oddał hołd zmarłym,

## Drugi nieudały start rakiety Winklera

**Piława,** 7 paźdz. Start rakiety Winklera we czwartek popołudniu ponownie się nie udał.

Po drugiem zapaleniu rakieta z wielkim hukiem wyskoczyła z łożyska, w które była wbudowana, kierując się w stronę, gdzie zgromadzili się fotografowie i operatorzy filmowi.

Płaszcz metalowy, otaczający rakietę, został rozerwany, przyczem odłamki rozleciały się na wszystkie strony w dalekim promieniu. Cała okolica została oświetlona, jak błyskawicą, przez płomień, który wybuchnął z rozerwanej rakiety. Wkońcu szczątki rakiety spadły bezpośrednio poza rowem ochronnym, w którym znajdowali się fotografowie.

Równocześnie z wybuchem powstała chmura białego dymu, która na pewien czas przysłoniła okolicę.

Inżynier Winkler oświadczył, że nie umie wytłumaczyć sobie, dlaczego rakieta zawiodła. Nowy start w najbliższym czasie jest niemożliwy.

## Pobory urzędników w przemyśle

**górnośląskim obniżono o 6 procent.**

W czwartek w Katowicach odbyło się posiedzenie komisji pojednawczo-arbitrażowej, celem rozstrzygnięcia sporu pomiędzy przemysłowcami i urzędnikami o 15 proc. obniżkę płac urzędniczych.

Po długotrwałych obradach komisja wydała wyrok, mocą którego pobory urzędników, zajętych w przemyśle górnośląskim, zostały ponownie obniżone z dniem 1 b. m. o 6 proc. Umowa ta obowiązywać będzie do 30 września 1933 r.

Urzędnicy nie zgodzili się na ten wyrok.

## Francuski projekt bezpieczeństwa i rozbrojenia

**Opracowała go delegacja na konferencję rozbrojeniowa. — Główne wytyczne projektu.**

**Paryż,** 7 10. Według informacyj Havasa potwierdza się wiadomość z Genewy, jakoby delegacja francuska na konferencję rozbrojeniową opracowała plan, dotyczący bezpieczeństwa i rozbrojenia.

Plan ten, który obecnie przekazano rządowi francuskiemu do rozpatrzenia, zawiera propozycje, dotyczące paktu konsultatywnego, systemu kontroli zbrojeń, oraz sankcyj. Przewiduje dalej umiędzynarodowienie lotnictwa cywilnego i redukcję niektórych rodzajów broni, głównie o charakterze ofensywnym, stosownie do rezolucji konferencji z 22 lipca. Wreszcie mowa jest o utrzymaniu klauzul wojskowych traktatu wersalskiego z pewnemi tylko zmianami.

Projekt ma być przy najbliższej sposobności przedstawiony konferencji.

## Katastrofalna powódź w Jugosławji.

**Białogród,** 7 10. Z całego kraju donoszą, że wskutek ostatnich długotrwałych deszczy dużo miejscowości jest zalanych.

Wiele rzek wystąpiło z brzegów, czyniąc poważne spustoszenia, a całe połacie kraju są zupełnie odcięte.

Miejscowość Slatina jest całkowicie zalana. Ludność częściowo nie zdążyła nawet opuścić swych siedzib i ratowała się ucieczką na dachy względnie wyżej położone pagórki.

Narazie z terenu katastrofy brak wiadomości czy są ofiary w ludziach.

## Wielka demonstracja bezrobotnych w Anglji.

**Londyn,** 7 października. W związku z obniżeniem zapomóg dla bezrobotnych przyszło w wielu miastach angielskich do starć między bezrobotnymi i policją.

Do poważnych rozruchów przyszło w Liverpoolu, North Shields i Belfaście. Tłumy bezrobotnych przeciągały ulicami, wybijając okna i plondrując sklepy.

Do rozpędzania bezrobotnych musiano zmobilizować kilkuset policjantów na samochodach pancernych. Kilkunastu demonstrantów i dwu policjantów odniosło rany.

W North Shields na wschodniem wybrzeżu angielskiem przyszło do starcia z policją, w którem raniono jednego policjanta.

W Liverpoolu przedostały się awantury nawet do sali rady miejskiej, gdzie musiano usuwać publiczność z galerji.

## Kiedy będą ogłoszone motywy wyroku

**w procesie brzeskim?**

Motywy wyroku w procesie brzeskim opracowane przez sędziego Rykaczewskiego i sędziego Leszczyńskiego, przekazane przez prezesa sądu okręgowego w Warszawie ministerstwu sprawiedliwości, znajdują się obecnie w drukarni, mają się bowiem ukazać w wydaniu książkowem.

Jak się dowiadujemy, motywy wyroku skazującego opracowane przez sędziego Rykaczewskiego zawarte są na 210 stronicach pisma maszynowego. Łącznie z nimi uzasadnienie w tej samej książce pomieszczone będzie uzasadnienie sędziego Leszczyńskiego, który, jak wiadomo, wyraził przy feronaniu wyroku odrębne zdanie, wypowiadając się za uniewinnieniem wszystkich oskarżonych. Motywacja sędziego Leszczyńskiego zamknięta jest na 16 stronach maszynopisu. W tej chwili jeszcze nie wiadomo, kiedy zostanie ukończony druk tej książki.

## Racjonalizacja druków państwowych.

Komisja dla racjonalizacji druków państwowych opracowała nareszcie projekt zmiany dotychczasowych druków. Zmiany te mają przynieść podobno oszczędności 8 milj. zł. rocznie. Ciekawe jednak, ile wyniosą straty przez zmarnowanie druków dotychczasowych oraz przez to, że oddaje się roboty drukarskie uprzywilejowanym drukarniom **bez rozpisania ofert, jak to ma miejsce w pewnej instytucji urzędowej.**

Drukarnie te, wiedząc o tem, że odnośne instytucje nie zaciągają ofert od firm konkurencyjnych, dostarczają druki po zbyt wygórowanych cenach, przezco bywają nieoficjalnie subwencjowane przez owe urzędy. Tak samo dotyczy to umieszczenie ogłoszenia pewnej Komunalnej Kasy Oszczędności w **„uprzywilejowanej"** jej gazecie. Komunalna Kasa Oszczędności Powiatu winna wiedzieć, że jest instytucją publiczną, a **więc dla wszystkich,** to znaczy i dla tych, którzy tą **„uprzywilejowaną"** gazetę wcale nie czytają. Z reorganizacjami bowiem nie mamy w ostatnich czasach dobrego doświadczenia.

# Szpieg...

Z prawdziwą ohydą wypowiadamy słowo „Szpieg“. Szpieg bowiem jest to człowiek wyzuty z honoru, który za sakiewkę złota potrafi sprzedać najgłębsze tajemnice państwa czy też urzędu. Jakczkolwiek szpiegostwo jest karane — jak najokropniejsza zbrodnia — karą śmierci, to jednak nie odstrasza pewną kategorję ludzi, którzy ze zamiłowaniem oddają się temu podłemu zawodowi. Podczas wojny światowej olbrzymią rolę w zwycięstwach na rozmaitych frontach odgrywały kadry wywiadowcze i dziś jeszcze państwa świata prawie całego nasyłają sobie szpiegów, gdyż im są potrzebne plany zbrojeń, lokacji wojsk, linji kolejowych itp.

Ostatnie rozstrzelanie przed niedawnym czasem szpiega Demkowskiego i innych świadczy, że i Polska nie jest wolna od tych łotrów - ludzi. Pod rozmaitymi pozorami krążą oni po kraju i starają się pomimo czujności Policji i żandarmerji wciskać się do każdego urzędu i wykradać to, co jest strzeżone. Są nawet wypadki, że w niektórych urzędach, gdzie mieszczą się referaty spraw tajnych, siedzą ludzie o nieznanej przeszłości i w ich rękach właśnie znajdują się wszystkie klucze do tajemnic. Na stanowiskach takich powinni znajdować się ludzie o nieskazitelnej przeszłości i kryształowym charakterze, ludzie zaufani, którzy z chęcią położyliby swe życie nie wydając ani słowem coś z tajemnicy urzędowej.

Stanowczo dlatego w dzisiejszych właśnie czasach, kiedy państwa wszystkie zazdrośnie patrzą na piękny rozwój Polski i kiedy chciałyby napewno zdobyć niejedną tajemnice, powinne być wszystkie stanowiska takie dokładnie przerewidowane, czy faktycznie piastują je ludzie jak wyżej wspomniani.

Ludzie bowiem tacy muszą być, jak wspomnieliśmy obdarzeni bezgranicznem zaufaniem, a czyż można ufać ludziom, którzy służyli kiedyś na przykł. w „Grenzschutzu“ czy innej jakiejś nieprzyjacielskiej formacji wojskowej? Często bowiem przez takich ludzi może nas spotkać gorzki zawód, dlatego reorganizacja tych stanowisk jest stanowczo potrzebna a obsadzenie powinne być w ten sposób przeprowadzone, by znaleźli się tam ludzie, których charakter nie został niczem splamiony.

Wtedy będziemy mieli tę pewność, że wśród aparatu urzędniczego nie znajduje się żaden niepowołany osobnik, — nie znajduje się żaden szpieg!

# Więcej oświetlenia w korytarzach.

Z nastającemi szybko wieczorami nie każdy właściciel bądź to z oszczędności — bądź to z innych przyczyn nie uważa za stosowne, aby oświetlić schodów i korytarzy. Zdarzyły się już kilka wypadków potłuczeń i przeciwko opornym właścicielom realności wpłynęło kilka doniesień karnych.

Zwracamy przeto uwagę właścicielom realności, że schody i korytarze muszą być oświetlane z nastaniem zmroku, w przeciwnym bowiem razie narażają się na przykre następstwa.

# Dbać o młodzież!

Przestępczość u małoletnich zwłaszcze w ostatnim czasie wzrasta w zastraszający sposób. Przyczynia się ku temu po największej części brukowa lektura kryminalistyczna, a jeszcze bardziej awanturnicze filmy, które w ostatnim czasie bardzo chętnie wyświetlają kina.

Do każdego swoju filmu jest dołączona kartka cenzury, która napewno wyraźnie oświadcza, jakie filmy są dla młodzieży dozwolone, a jakie nie. Pomijając, że wstęp dla nieletnich jest do kina wogóle wzbroniony bez względu na to, czy jest to film awanturniczy, czy też zabarwiony pornografją, musimy niestety skonstatować przykry fakt, że Policja tut. obyczajowa nie kładzie uwagi na to i sala kinowa jest zapełniona młodzieżą.

A przecież musimy dbać o czystość młodej duszy, nie wolno bowiem młodzież karmić filmami, które pobudzają ich instynkta do czynów złych i do przestępczości. Apelujemy przeto do miarodajnych czynników, aby słowa niniejsze wzięły pod rozwagę!

# Kółko Amat. „Wesołość“

**w Tarnowskich Górach**

odegrało w niedzielę dnia 2 paźdz. 1932 r. w sali Domu Ludowego w Tarnowskich Górach przedstawienie teatralne p. t.: „Ciotka Karola“. Amatorzy z swych ról wywiązali się znakomicie, za co też zostali obdarzeni hucznemi oklaskami, jak i również kwiatami.

Podczas przerw koncertowała orkiestra własna, która również została obdarzona hucznemi niemilknącemi oklaskami.

# Tarnowskie Góry

**pod znakiem jednolitych cen.**

Otwarcie w naszem mieście bazaru jednolitych cen, który cieszy się frekwencją publiczności spowodowało, że i inni kupcy starają się swe towary grupować w jednolite ceny. I tak w wielu wystawach oglądamy z przyjemnością towary po cenach konkurencyjnych. Nietylko konkurencja w cenach, ale i w urządzaniu gustownych wystaw panuje w naszem mieście. Mieszkańcy tutejsi są ucieszeni tą inowacją, gdyż dotychczas wielu z nich jeździło do Bytomia i Katowic nęceni przystępnemi tam cenami.

Dewizą dzisiejszego życia kupieckiego **„wielki obrót mały zysk“**, stała się aktualną też i w Tarnowskich Górach.

# Pierwszy szrom.

Czwartkowy poranek zbudził się pod znakiem pierwszego szromu. Dachy kamienic oraz żółte liście drzew okryte białemi kryształkami wyglądały czarownie, choć przy tem niejeden pokiwał głową widząc pierwszy zwiastun zimy.

# PRZENIESIENIE.

Naczelnik Sądu Grodzkiego p. Wojciechowski przechodzi z końcem bieżącego miesiąca ostatecznie w zasłużony stan spoczynku. P. W. przenosi się do Żor, gdzie otwiera kancelarję adwokacką. Znany jest wszystkim w tut. miejscowości oraz okolicy p. naczelnik Wojciechowski i z wielkim żalem obywatele podejmują tą wieść o opuszczeniu przez zeń zajmowanego stanowiska. Naczelnik Sądu p. Wojciechowski był bowiem jeden z tych sędziów, który nie troszczył się o żadne partje ani też partyjki, był rzeczywiście dobrym, a przedewszystkiem sprawiedliwym sędzią. Na jego nowej placówce życia obywatele życzą mu pomyślności oraz „Szczęść Boże“.

# Z Magistratu.

W czwartek wieczorem odbyło się posiedzenie członków Magistratu, na którem uchwalono urządzić poświęcenie 3 kl. szkoły powszechnej przy ul. Parkowej dnia 31 paźdz. br.

# Zgłoszenia

**z Urzędu stanu cywilnego**

od 30 września do 6 paźdz. br.

Urodz. syn: kupiec Józef Lubojański.

Urodz. córka: urzędnik hutniczy Emanuel Golla.

**1 dziecko nieślubne.**

Zgony: Albina Grzeszczokowa, z domu Podzimskich (73 lata i 9 m.) — Marja Rupik, z domu Lebek (44 lat i 7 mies.) — dziecko Wiktorja Podzimska (8 mies.). — dziecko Elżbieta, Gertruda Solischówna (7 mies.)

# Targ

na drzewka i krzewy odbędzie się od 8 do 15 paźdz. na terenie ogrodu Katedry św. Piotra i Pawła w Katowicach przy ul. Kilińskiego.

# Ślizgawka

w parku miejskim cieszyła się ubiegłej zimy nietylko powodzeniem u młodzieży, lecz także u starszych, którzy z przyjemnością chwil kilka spędzali na zdrowem, świeżem powietrzu, wesoło bawiąc się na lodzie. Widzieliśmy że przy dobrej chęci Magistrat w krótkim czasie dał mieszkańcom tak piękną i miłą rozrywkę, żałować jednak trzeba mocno, że dotychczas nikt nie podjął się budowy jakiegoś pawilonu obok ślizgawki, gdzie możnaby się ogrzać. Wybudowanie kawiareńki, czy też coś podobnego obok ślizgawki, byłoby wskazane i jesteśmy mocno przekonani, że napewno niejeden „człowiek interesu“ z Tarnowskich Gór chętnie podjąłby się wybudowania tegoż, gdyby mu naturalnie Magistrat tą sprawę poruczył.

# Proces cla przewodniczącym

**cechów rzemieślniczych.**

Na ubiegły czwartek wyznaczona była rozprawa sądowa przed Sądem Grodzkim w Tarn. Górach c/a Krain, Sornik, Pelke, Jakubczyk, Zogłowek i Kuhnert o to, iż dnia 2 marca 1932 r. w Tarn. Górach znieważyli naczelnika Urzędu Skarbowego p. Szymberskiego, nazywając postępowanie jego nieodpowiednim w obwieszczeniu o zebraniu, umieszczonem w czasopiśmie Nowiny. Rozprawa sądowa się nie odbyła, została bowiem odroczona, ponieważ p. Szymberski zawarł w swoim czasie ugodę z p. Gr. i zobowiązał się wycofać wszystkie procesy. Widocznie zaszła tu z strony sądu jakaś pomyłka.

# 25 złotych

**powodem krzywoprzysięstwa.**

Przed Sądem Grodzkim w Tarnowskich Górach toczyła się rozprawa właściciela kamienicy p. B. przeciwko lokatorowi robotnikowi p. S., że tenże dłużny mu był 25 zł. jako pozostałość należytości za wodę. Na podstawie zaprzysiężonych zeznań zeznań oskarżonego Sąd uwolnił w I. instancji tego ostatniego. Na skutek jednak apelacji proces został wznowiony i udowodniono wtedy p. S. krzywoprzysięstwo. Pomimo dobrej obrony adwokata Dra. Schmidta został skazany na trzy miesiące więzienia z zawieszeniem na cztery lata. Wynika z tego, jak lekkomyślnie dzisiaj ludzie szafują przysięgami.

# Baczność kupcy!

Od 1-go października br. podatek przemysłowy od cukru, soli, wódek i wyrobów monopolu tytoniowego pobierany będzie z góry, to znaczy inkasowany przy odbiorze towaru ze składnic i magazynów.

Wobec tego wszyscy kupcy powinni żądać rachunku z tych składnic za każdy pobrany towar i rachunki te starannie przechowywać, aby móc przy szacowaniu podatku obrotowego udowodnić władzom skarbowym, ile tego rodzaju towarów zakupili i sumę tę odciągnąć od ogólnego rocznego obrotu, wykazanego do opodatkowania.

T-wo Samodzielnych Kupców Polskich w Król. Hucie zwraca uwagę, by kupcy, chcąc uchronić się przed tem, by na przyszły rok nie musieli jeszcze raz opłacać za te towary podatku od obrotu, nabywali cukier i wyroby monolowe tylko od takich firm, które za wydanie rzetelnego, prawidłowo ostemplowanego rachunku każdej chwili gwarantują lub wyciągiem z swych ksiąg handlowych zakup udowodnić potrafią.

# Porządek nabożeństw kościelnych.

**z kościoła parafj. w Tarn. Górach**

od 10 do 12 października 1932 r.

Poniedziałek, 10 paźdz.: 6,15 Za nowożeńców (nazwiska nie podano) — (niem.) — 7,15 Na cześć Matki Boskiej Różańcowej w int. rodziny Waloszków. — 7,45 Rocznica za † Marję Kuhne (niem).

Wtorek, 11 paźdz.: 6,15 Za nowożeńców Rother-Jagielska. — 7,15 Za nowożeńców Grabowski-Rychel (niem.)

Środa, 12 paźdz.: 6,15 W intencji rodziny Beinbrechtowej. — 7,15 Naboż. szkolne. — 7,45 Rocznica za † Franciszkę Wolny z konduktem.

# Program

**pielgrzymki jubileuszowej do Częstochowy.**

W niedzielę 9 paźdz. będzie już o godz. 6 rano komunikować. Potem o godz. 6¾ będzie jak zwykle Msza św. bez kazania z błogosław. Sakr. O godzinie 7,30 ustawią się pielgrzymi przed kościołem do procesji z sztandarami w szeregach po 4 w następującym porządku:

Za krzyżem niemieccy parafjanie, potem orkiestra i Ks. Prałat, który będzie pielgrzymce przewodniczył, potem polscy parafjanie.

Podczas procesji będą śpiewać zmieniając się raz polscy raz niemieccy parafjanie.

O godz. 8,10 odjazd z Tarn. Gór osobnym pociągiem. Przyjazd do Częstochowy około godz. 9,15.

Bilety można odebrać **już w sobote** po poł. od godz. 1-szej do 4-tej na wikarówce.

Pozamiejscowi uczestnicy i ci, którzy się dopiero w sobotę albo w niedzielę zgłoszą, otrzymają bilety przed odjazdem na dworcu.

Dalszy program będzie ogłoszony w Częstochowie.

# LIST OTWARTY

**do Dzieci Muzy.**

Czcigodnemu
**Panu Dyrektorowi Inż. Piestrakowi**
poświęcam

Gdy trzeba ciągnąć ciężki życia kierat,
A przy tem bieda bezustannie łechce,
Choć jesteś poeta, czy też literat,
Na twym pegazie bujać ci się nie chce.
Harfa twej duszy całkiem rozstrojona,
Naprawiać, dzisiaj ani ci się śni,
Do tego jeszcze gdy krzyczy ci żona,
Jest wykluczone, aby tworzyć pieśni.
A jednak czasem, choć trosk ma się wokół,
I cały jest się w przedziwnej rozterce,
Myśl gdzieś ulata wysoko jak sokół,
I jakoś inaczej bije wtedy serce.
Znika codzienna z czoła szara troska,
Świat tak cacany, jak cudowna bajka,
Tarnowskie Góry jak filmowa wioska,
Ulice nasze — jak barwna mozajka.
Koniecznie przeto Panie Inżynierze,
Który pracujesz skrzętnie, niby pszczółka,
Rzeknij coś! z pewnością już się brać zbierze
Do literackiego w naszem mieście Kółka!

(podpis nieczytelny)

Tarn. Góry, dn. 7 X. 1932.

# Zw. Właśc. Domów i Gruntów.

Dnia 5 bm. odbyło się w sali p. Krusa nadzwyczajne zebranie Związku właścicieli Domów i Gruntów przy udziale 300 członków, które zagaił prezes p. Scholich. Po odczytaniu protokołu z ostatniego zebrania wygłosił referat w sprawie zniesienia ustawy o ochronie lokatorów i zniesienia funduszu gospodarczego. Referat wygłosił w języku polskim sekretarz związkowy p. Staruszkiewicz.

# Nowe banknoty

**100-złotowe i 50-złotowe.**

Polska Wytwórnia Papierów Wartościowych rozpoczęła w bieżącym tygodniu druk nowego typu banknotów 100-złotowych.

Będą one miały format znacznie mniejszy od obecnego i wyglądem będą zbliżone do 20-złotówek nowej emisji, a w obiegu ukażą się w drugiej połowie listopada.

W roku przyszłym Bank Polski zamierza również zmienić typ banknotów 50-złotowych, aby je również przystosować wyglądem do nowej serji pieniędzy.

# Z Powiatu Tarn. Gór

## Sromotna kompromitacja.

**REPTY.**

We czwartek odbyła się przed Sądem Grodzkim w Tarnowskich Górach rozprawa sądowa o zniewagę Neumann Karol c/a Janus Jan z Rept Nowych. Oskarżony Janus zarzucał p. Neumannowi, że jest Volksbundowcem i że tenże popiera mniejszość narodową. Neumann czuł się tem obrażony, wniósł skargę do Sądu z wnioskiem o ukaranie Janusa Jana. Oskarżony Janus jednakże przeprowadził dowód prawdy i na podstawie listy kandydatów do niem. katolickiej partji ludowej udowodnił, że **Neumann faktycznie jeszcze w roku 1930 należał do powyżej nazwanej partji i swoim nazwiskiem nawet popierał owa listę niemieckich kandydatów.** Oskarżony Janus, będąc w posiadaniu tej listy, przedłożył ją sądowi jako corpus delicti. Sąd udał się wtedy na naradę w wyniku której uwolnił oskarżonego Janusa od winy i kary, a koszta sądowe nałożył na samego oskarżyciela prywatnego p. Neumanna Karola z Rept Nowych. Należy przypuszczać, iż będzie to dobrą nauczką dla p. Neumanna na przyszłość, który **obecnie udaje wielkiego sanatora** i cieszy się nawet w kołach sanacyjnych wielkiem zaufaniem. Jest to bardzo sromotna klęska, którą poniósł tym razem p. Neumann z Rept Nowych.

---

**REPTY NOWE.**

**Zebranie Związku Powstańców Śląskich.**

W niedzielę 9 bm. odbędzie się zebranie miejscowej grupy, na którem, jak nas pogłoski dochodzą, grupa Repecka zająć ma stanowisko co do członka zarządu powiatowego p. Ziętka, który wmieszany jest w aferę przemytniczą i tem samem dopuścił się czynów kolidujących z statutem, honorem i godnością członka związku Powstańców Śl.

---

**REPTY NOWE.**

Dnia 5 bm. o godz. 19-tej odbyło się w sali p. Golusa zebranie Tow. Gimnastycznego Sokół przy udziale 16 członków. Zebranie zagaił prezes p. Kansy Ryszard, przyczem omówiono urządzenie obchodu Kościuszkowskiego. W końcu przyjęto nowego członka, poczem zebranie zakończono.

---

**REPTY NOWE.**

Dnia 4 bm. przyaresztowana zostala akuszerka Witkowa Marja z Rept Nowych za spędzenie płodu u pewnej mieszkanki Wielkich Piekar.

---

**REPTY NOWE.**

**Srebrne gody małżeńskie.**

Naczelnik gminy p. Król obchodzi z jego małżonką w dniu dzisiejszym srebrne gody małżeńskie. Jubilatom życzą mieszkańcy gminy pomyślności oraz doczekania się złotych godów małżeńskich. Do powyższych życzeń przyłącza się również Redakcja Nowin.

---

**Na czasie,**

aby zarząd gminy zajął się ostatecznie naprawą ulicy Nierychlego. Obecny stan wspomnianej ulicy jest skandaliczny. O jakimś przejeździe przez tą ulicę mowy niema. Również poleca się, aby światło elektryczne na skrzyżowaniu ulic Strażnicza i Gliwicka przyprowadzono do porządku.

---

**NAKŁO.**

**Epidemja duru brzusznego.**

Po ostatnich wypadkach tyfusu brzusznego w Świerklańcu notują nowy wypadek zachorowania na tę straszną chorobę. Zachorował mianowicie pomocnik kowalski Karch z Nakła, którego odwieziono w dość groźnym stanie do szpitala powiatowego w Tarn. Górach.

Władze sanitarne powinne natychmiast wydać ostre zarządzenie w celu zlokalizowania tej groźnej epidemji, pouczyć ludność, w jaki sposób ma się obchodzić, by nie uległa zarażeniu. W szczególności w okresie konsumowania dużo owoców winni sami ludzie dbać o to, by obierać owoce i kupin i często myć ręce.

---

**PIASECZNA.**

Dnia 4 bm. Augustyn Kupka z Piasecznej, pow. Tarn. Góry, podróżujący, nocując w mieszkaniu Anny Admaczykowej w Bluszczowie, skradł jej 490 **zł. gotówki, poczem oddalił się w niewiadomym kierunku.**

---

**MIASTECZKO.**

Z dniem 1 listopada 1932 r. biura tutejszego Magistratu są czynne od godziny 8-mej do godziny 15.

Przyjmowanie i odprawa publiczności odbywa się rano od godz. 8 do godziny 12 w południe. Po południu są biura Magistratu dla publiczności zamknięte i tylko w bardzo pilnych i ważnych sprawach nastąpi odprawa interesentów.

---

**MIASTECZKO.**

Miejscowe Tow. Ogrodniczo-Pszczelarskie urządza w niedzielę, dnia 9 bm. o godz. 15 w gmachu szkoły ludowej zebranie zwyczajne, na które Zarząd tegoż Tow. zaprasza wszystkich członków i zwolenników.

Na porządku dziennym m. i. referat, który wygłosił referent Śl. Izby Rolniczej w Katowicach.

# Z Radzionkowa

## Kuchnia dla bezrobotnych

Kto nie wie, co znaczy bieda i głód, ten ma codzienną okazję do oglądania tego ponurego obrazu przy kuchni dla bezrobotnych na podwórzu karczmy pp. Letochów. Od wczesnego rana do późnego południa wyczekują tam dzieci i dorośli z dzbankami, garnkami na podział porcyj, których udziela się dziennie oprócz niedziel około 1045 dla 924 uprawnionych do pobierania porcyj z tej kuchni. Miesięcznie wynosi to około 25.080 porcyj. Jest to na gminę Radzionków kolosalny wydatek. Mówią, iżby może lepiej wyszła gmina, o ileby w zamian porcyj dawano bezrobotnym naturalja lub gotówkę, przezco unikłaby gmina wydatków administracyjnych i różnych niezadowoleń. Stanowiska tego miarodajne czynniki nie mogą sobie przyswoić ze względu na to, iż rzekomo wielu czerpiących obiady z tej kuchni przekonsumowałoby gotówkę lub naturalja w wódkę.

**Włamanie do chlewa.**

Dnia 6 X. o godz. 24 włamali się nieznani sprawcy zapomocą oderwania kłódki w chlewie Piotra Ślązaka w Radzionkowie, skąd skradli króliki i drób na szkodę 28 zł. Dochodzenie celem wykrycia sprawców w toku.

**Przemytnik.**

Dnia 5. X. br. przytrzymany został przez Policję z Rojcy Plaza J., który miał przy sobie 5 kg drożdży i ½ l. maggi pochodzenia niemieckiego. Wymienionemu towar został skonfiskowany.

**Włamanie.**

W nocy z 5 na 6 br. włamali się niewykryci sprawcy do konsumu Górniczo-Hutniczego kopalni Radzionków, skąd skradli 2000 szt. papierosów **„Raritas“**, znaczków pocztowych za 60 zł., oraz w gotówce 30 zł. Sprawcy dostali się do Konsumu przez piwnicę. Dochodzenia celem ujęcia włamywaczy prowadzi Policja.

**Chleb dla bezrobotnych.**

Kartki na chleb wydawane będą zawsze we środy i soboty w dotychczasowych lokalach. Stawki obowiązują te same nadal.

**Bezczelność żebracka.**

Powszechnie wiadomo jest, ile tut. bezrobotnych chodzi po prośbie po bliższej i dalszej okolicy, oraz, że niektórzy nawet już obgryźli za swą bezczelność przy żebraninie. Szczyt tej bezczelności osiągnął zany w tut. miejscowości pewien p. M., który żebrząc w Lubszy u pewnej wdowy, a otrzymując odmowę chciał wdowę przestraszyć tem, iż powiesi się na jej strychu, usiłując zamiar ten wykonać. Wylękniona wdowa, niechcąc mieć wisielca w domu, dała śmiałkowi ile tylko mogła, aby go się pozbyć.

Takie sztuczki celem wymuszenia jałmużny nie powinna policja puścić płazem, bo to nie przynosi chlubę obywatelom Radzionkowa — z drugiej strony nie działyby się takie kawały, gdyby nasi bezrobotni otrzymali dostateczne zasiłki.

**Zw. Właścicieli Domów.**

W poniedziałek dnia 10. bm. o godz. 14-tej odbędzie się na sali pp. Letochów zebranie wszystkich byłych członków powyższego związku tak z Radzionkowa jak i z okolicy, którzy należeli do związku tak za czasów prezesury p. Jakóba Cichowskiego, jak tych, którzy uznawają w osobie p. Skowrona obecny prawnie wybrany zarząd związku. Uprasza się o jaknajliczniejszy udział bo przybędzie „pozamiejscowy referent, jako też poruszona zostanie sprawa podziału zdeponowanego w kasie majątku związku.

**Sprawa kościoła w Rojcy.**

W sprawie tej, przedstawionej na ostatniem Tow. Pos. Dom. i Gruntów i Obywateli przez usta przew. ks. proboszcza Dra. Knosały wykazano w poprzednich wywodach, iż nie upartość rzekoma z strony ks. proboszcza unicestwiła budowę kościoła w Rojcy. Winni są inni, o czem już dawno pisano, jak to ks. proboszcz był osobiście u p. naczelnika gminy, za którego mową poczynił był przygotowania do budowy kościoła. Wtedy to p. Ziętek przybył do ks. wikarego Przybyły, przed którym oświadczył: **„Ja nie jestem hampelmanem, żebym dziś pozwoli, a jutro nie“.** Był zatem ks. proboszcz przekonany, że posiada zezwolenie. Ale pp. Hajda Wawrzek i tow. jeszcze nie chcieli ustąpić i próbowali szczęścia z delegacjami. Wszystko wskazuje wyraźnie po czyjej stronie jest słuszność, przeto innego placu pod budowę kościoła się nie wybierze i dla ks. proboszcza sprawa jest załatwiona, bo chciał dać Rojcy kościół według życzeń, to jest miała być obok niego plebanja, cmentarz, klasztor, organista, i pewien inny domek parafjalny, aby z tego był wygodny użytek na długie lata — a to stanąć mogło tylko blisko siebie właśnie na placu przez Kurję Biskupią przyzwolonym. Uczynił zatem ks. proboszcz zadość wszelkiem możliwościom i chciał zgody — ale inni woleli kłamstwem operować. Mogli mieć w Rojcy na kościół podarowano 77,000 zł., bo na materjał podarował zarząd kościelny 30,000 zł. ks. proboszcz zakupił za 5000 zł. obok placu 1 morgę gruntu, oraz chciał udzielić pożyczki w wysokości 40,000 zł. za oprocentowaniem 1% na 20 lat, zaś inny chciał ofiarować 20,000 pożyczki na 4% rocznie. Nie podobało się to, chcieli przeciwnicy mieć więcej kosztów o 31,000 zł. — byłby stanął kościół według ich woli — ale nad tem, ktoby tę sumę wyłożył, nawet kiedy ją zwrócono, nikt z panów malkontentów nie łamał sobie głowy. I tak sprawa budowy kościoła stanęła rzekomo na martwym punkcie, bo nie wiadomo, czy ksiądz proboszcz zabierze w tej sprawie jeszcze kiedyś głos.

---



# Z Lublinieckiego.

## Znak czasu.

Środowe targi w Lublińcu, które odbywają się zawsze pod koniec miesiąca, ściągają zwykle dużo wędrownych handlarzy i wykazują obroty. Ostatni jednak jarmark był bardzo leniwy, pomimo, że ceny były dość przystępne. Świadczy to, że pod koniec miesiąca ludzie nie mają już gotówki na czynienie zakupów. Smutny znak czasu!

**Wypadek motocyklisty.**

Na placu „Wolności“ w Lublińcu wjechał motocyklista w furmankę tak nieszczęśliwie, że rozbił motor, jednak sam kierowca dziwnym zbiegiem okoliczności nie odniósł żadnych obrażeń.

**Z ostatniego targu na konie i bydło.**

Targ ostatni wykazał słabą tendencję. Zaledwie spędzono 20 koni, jednakowoż żadnych innych obrotów prawie nie robiono, chociaż ceny za konie były mocno wygórowane. W przeciwieństwie do targu końskiego ożywiony był targ na prosięta. Ceny były bardzo przystępne i dlatego też popyt był wielki.

**Założenie Kol. San.**

W tych dniach została założona dzięki inicjatywie kilku obywateli ochotnicza Kolumna Sanitarna Czerwonego Krzyża, której prezesem został Dr. Rezacz, a sekretarzem nauczyciel p. Owczarek. Placówce tej życzymy „Szczęść Boże!“

**KOCHCICE.**

W nocy na 4 bm. weszli nieznani sprawcy do zamku Hr. Balestrema w Kochcicach i skradli z kaplicy tego zamku srebrny, pozłacany kielich mszalny z napisem „Schloss Kapelle Kochschütz“, srebrną pozłacaną tacę i dwa dywany, łącznej wartości około 1600 zł.

---

# Sankcje karne

## za przytrzymanie

**wkładek pracowniczych.**

W instytucjach ubezpieczeń społecznych czynione są przygotowania do odpowiedniego wyzyskiwania art. 58 prawa o wykroczeniach, którem wprowadziło odpowiedzialność karną lub pieniężną za niewypłacenie składek potrąconych na rzecz tych instytucyj przy wypłacie pracującym wynagrodzenia. Prawo to przewiduje karę aresztu do 3 miesięcy lub grzywnę 3 tysięcy złotych na odpowiedzialnego kierownika danego zakładu.

W myśl przepisów składki potrącane pracownikom winny być wpłacone do funduszu bezrobocia w ciągu pierwszych 7 dni miesiąca za miesiąc poprzedni, do Zakładu Ubezpieczenia Pracowników Umysłowych w ciągu 10 dni, a do Kas Chorych w ciągu miesiąca.

Ponieważ prawo o wykroczeniach weszło w życie z dniem 1 września br., więc kierownicy zakładów pracy muszą dopilnować, aby składki pracownicze za wrzesień wpłacić funduszowi bezrobocia do 7 bm., ZUPU do dnia 10 bm., a Kasie Chorych do końca bm. Zakładu ubezpieczeń od wypadków sprawa ta nie dotyczy, gdyż składki na to ubezpieczenie opłacają tylko pracodawcy.

# Odpowiedzi Redakcji.

**Pan G. w Radzionkowie.** W tej sprawie zwróciliśmy się już do p. Ministra Sprawiedliwości. P. Wr. nie jest jeszcze sędzią ani też prokuratorem. Więc nasamprzód będziemy czekali na decyzję p. Ministra — później w tej sprawie ewentl. obszerniej napiszemy.

**P. Fr. w Koszęcinie.** Życzona broszura ukaże się za trzy tygodnie na półkach księgarskich.

# Tanie budownictwo

Chcąc znaleźć sposób zaradzenia tej strasznej klęsce społecznej, jaką jest głód mieszkaniowy, musimy sobie jasno zdawać sprawę z obecnego stanu rzeczy w tej dziedzinie.

Otóż wobec braku kapitałów w kraju, niema żadnej nadziei, aby ktokolwiek lokował obecnie swój kapitał w budowę domu dochodowego, gdyż ten kapitał znajdzie o wiele lepszą lokatę chociażby w papierach procentowych. Nie można liczyć na to, aby w najbliższej przyszłości mogła się powiększyć w kraju ilość wolnych kapitałów i aby przez to nastąpiło znaczne obniżenie stopy procentowej.

Na kapitał zagraniczny liczyć nie możemy, a gdybyśmy nawet jakąś pożyczkę zagraniczną dostali, oprocentowanie jej będzie bardzo wysokie. Jeżeli państwowa 7 proc. pożyczka stabilizacyjna ma obecnie kurs około 52 za 100, to jak tu marzyć o pożyczce zagranicznej na dogodnych warunkach.

Rząd ani samorządy nie mogą budować, gdyż brak im środków nawet na opędzenie wydatków zwyczajnych.

Bank Gospodarstwa Krajowego, który otrzymał od rządu znaczne kapitały na popieranie budownictwa, zamroził swoje kapitały w pożyczkach, udzielanych szczodrze zwłaszcza kooperatywom mieszkaniowym, które obecnie nie są w stanie regulować swoich zobowiązań wobec Banku. Zyskanie na cele budownictwa jakichś większych sum czy to z budżetu państwowego, czy drogą specjalnego opodatkowania ludności (np. podwyższenia komornego w starych domach i przeznaczenia tej podwyżki na kapitał budowlany) jest wykluczone.

Przerachowanie sum hipotecznych (lex Zoll) zabiło na długi czas tam kredyt hipoteczny (8 i 10 proc. listy zastawne miejskie mają kurs około 50 za 100 i bynajmniej nie mają chętnych nabywców).

Liczyć więc można obecnie tylko na te skromne sumy, któremi będzie rozporządzał Bank Gospodarstwa Krajowego z wpływających rat amortyzacyjnych od udzielonych pożyczek budowlanych.

Biorąc to wszystko pod uwagę, musimy dojść do wniosku, że obecnie ma widoki rozwoju tylko budownictwo domów małych, jednomieszkaniowych i to pod warunkiem, że będą one budowane tanio.

Ludzi, mających po kilka tysięcy złotych oszczędności, znajdzie się u nas jeszcze sporo. Dążenie do posiadania własnego domu jest wśród naszej ludności silnie rozwinięte. Jeżeli więc damy ludziom możność pobudowania taniego domu kosztem kilku, najwyżej kilkunastu tysięcy złotych, aby posiadany skromny kapitalik starczył na pokrycie przynajmniej połowy kosztów budowy, to niewątpliwie tego rodzaju ruch budowlany rozwinie się u nas.

Wadą naszego budownictwa dotychczasowego było to, żeśmy budowali zbyt drogo i że sporządzane przez architektów kosztorysy nie odpowiadały rzeczywistym kosztom. Ileż to mamy obecnie smutnych pamiątek takiego budownictwa pod postacią t. zw. „ruin polskich", t. j. budynków rozpoczętych a nie wykończonych, gdyż budującemu zabrakło pieniędzy na dalszą budowę a przyobiecane pożyczki zawiodły.

Społeczeństwo ma prawo zwrócić się obecnie do rządu o opracowanie zasad budownictwa taniego i spopularyzowanie tego rodzaju budownictwa. Nie potrzeba na to wielkich sum, a korzyść będzie ogromna.

W ostatnich czasach, a zwłaszcza po wojnie zjawił się cały szereg nowych materjałów budowlanych i nowych sposobów budownictwa, dzięki czemu budowa może być wykonana znacznie taniej i znacznie prędzej. Niestety, te nowe sposoby budownictwa nie są znane szerszemu ogółowi i buduje się u nas po staremu. Dziwić się temu nie można, bo przeciętny człowiek, który przystępując do budowy, oddaje na to ostatni swój grosz, eksperymentować nie może.

Zagranicą rok rocznie są urządzane wystawy budowlane, podczas których szeroka publiczność ma możność zaznajomić się z nowemi sposobami budownictwa i przekonać się o ich praktyczności.

Przeciętny człowiek nie jest w stanie ocenić nowych materjałów budowlanych, słabo orjentuje się w planach. Aby nabrał on przekonania do rzeczy nowych, trzeba mu pokazać rzecz gotową, t. j. wybudowany dom. U nas o takiem popularyzowaniu budownictwa nie myślano dotąd i dopiero w tym roku, z inicjatywy Towarzystwa reformy mieszkaniowej została urządzona na polach Bielańskich pod Warszawą wystawa „Tani dom własny". Trzeba mieć nadzieję, że wystaw podobnych będziemy mieli więcej.

Dr. Kl. Ł.

## Rolnicy demonstrować będą przeciwko wygórowanym cenom kartelowym.

W końcu bieżącego miesiąca ma odbyć się **w całym kraju t. zw. tydzień rolniczy.** Chodzi o szeroką akcję propagandy postulatów rolniczych wśród najszerszych warstw ludności.

Postulaty, jakie będą wysunięte w czasie tygodnia rolniczego i uchwalane przez masowe zebrania rolników mają być uzgodnione przez organizacje.

Podczas tygodnia rolniczego w pierwszym rzędzie wysunięte będzie hasło obniżenia cen kartelowych, dalej sprawa taryf kolejowych, oraz odsetek od długów rolniczych.

Istnieją tendencje do rzucenia hasła **wstrzymania się od artykułów kartelowych** podczas tygodnia rolniczego, na znak demonstracji.

**Przemysłowcy twierdzą, że „ich** to niewiele dotknie, gdyż rolnicy i tak nic nie kupują".

Byłoby dobrze, aby i inne warstwy naszego społeczeństwa urządziły tego rodzaju demonstracje, a wtedy baroni przemysłowi musieliby pohamować swoje apetyty na krwawicę najbiedniejszych.

## Jakie podatki należy płacić

### w październiku.

Ministerstwo skarbu przypomina płatnikom podatków bezpośrednich, że w październiku br. płatne są następujące podatki:

1) Do 15 października br. państwowy podatek przemysłowy od osiągniętego we wrześniu br. przez przedsiębiorstwa handlowe I i II kategorji i przedsiębiorstwa od I do V kategorji, prowadzące prawidłowe księgi handlowe oraz przez przedsiębiorstwa sprawozdawcze.

W tymże samym terminie uiszczają producenci żarówek elektrycznych opłatę od żarówek elektrycznych w wysokości 20 gr. od żarówki sprzedanej na rynku wewnętrznym w wrześniu br.

2) Do 15 października br. zryczałtowany podatek od obrotu przemysłowego dla drobnych przedsiębiorstw w wysokości kwot wymienionych w doręczonych nakazach płatniczych.

3) Podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę w terminie do dni 7 po dokonaniu potrącenia podatku.

4) Do 1 listopada br. państwowy podatek dochodowy w wysokości różnicy między kwotą podatku wymierzonego na r. 1932 (wymienionej w doręczonych nakazach płatniczych) a kwotą podatku zapłaconego w terminie do dnia 1 maja br.

5) Do 15 października br. zaliczka miesięczna na poczet nadzwyczajnego podatku od dochodu, osiągniętego przez notarjuszy (rejentów), pisarzy hipotecznych i komorników w miesiącu wrześniu br.

6) Do 5 października br. podatek od energji elektrycznej pobrany przez sprzedawców energji elektrycznej w czasie od 16—30 września br. do 20-go października br. — tenże podatek pobrany przez sprzedawcę energji elektrycznej w ciągu pierwszych 15 dni września br.

7) Do 15 października br. rata państwowego podatku gruntowego za r. 1932.

8) Do 31 października br. opłaty od schowków (safesów) pobrane przez przedsiębiorstwa, dające w najem schowki w wrześniu br.

Nadto płatne są w październiku zaległości odroczone na raty z terminem płatności w październiku br., tudzież podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze również z terminem płatności w tym miesiącu.

## Jakie ma być wynagrodzenie za urlop

### robotników częściowo zatrudnionych?

Kryzys i związane z nim ograniczenie wytwórczości sprawiły, że skrócony tydzień pracy jest dziś niemal powszechnie stosowany. W związku z tem aktualna jest sprawa, jakie wynagrodzenie za urlop winien pobierać pracownik, który pracuje mniej **niż 6 dni w tygodniu.**

Sprawa ta została rozstrzygnięta swego czasu rozporządzeniem ministerstwa pracy i opieki społecznej, z którego wynika, że wynagrodzenie za jeden dzień urlopu odpowiadać powinno w takich razach przeciętnemu wynagrodzeniu dziennemu w ciągu 3-miesięcznego okresu, poprzedzającego urlop. Aby otrzymać wysokość wynagrodzenia za jeden dzień urlopu należy więc zsumowany zarobek za 3 ostatnie miesiące podzielić przez pełną liczbę dni roboczych (nietylko przepracowanych) z wyłączeniem dni świątecznych.

Mimo że tego rodzaju system obliczania winien mieć zastosowanie przy wszelkich rodzajach pracy a więc nietylko dniówkowej lecz i przy akordzie premji i t. p. zachodzą wypadki, iż w powstających na tem tle sporach organy inspekcji pracy zajmują odmienne stanowisko. Pożądanem więc byłoby, aby ministerstwo udzieliło swym podległym organom odpowiednich instrukcyj.

## Zjazd delegatów

### wszystkich Zrzeszeń lokatorskich Ziem Zachodnich

urządza Centrala Zrzeszeń Lokatorskich Rz. P. Ziem Zachodnich w niedzielę dnia 16 października 1932 r. o godz. 10 rano w „Domu Rzemieślniczego" w Poznaniu, przy ul. Wały Zygm. Starego 9.

Zjazd ma na celu zebranie memorjału tyczącego obniżki czynszu dzierżawy, prądu elektrycznego, gazu i dzierżawy za liczniki elektryczne i gazowe i t. d.

Zatem uprasza się wszystkie Zrzeszenia Lokatorskie, o wydelegowanie i wysłanie swych delegatów, celem zebrania materjału do przedstawienia takowego, na Wszechpolskim Zjeździe Delegatów, który odbędzie się w końcu października r. b. dla całej Polski w Warszawie.

Porządek dzienny Zjazdu obejmuje następujące sprawy:

1. Zagajenie.
2. Wybór przewodniczącego Zjazdu.
3. Sprawozdanie Zarządu Centrali Zrzeszeń Lokatorskich i dotychczasowej jej działalności.
4. Akcja o obniżenie obecnie obowiązującego komornego.
5. Akcja mająca na celu obniżkę wygórowanych cen za prąd elektryczny, gaz i dzierżawę liczników.
6. Sprawy rozwoju ruchu budowlanego.
7. Wybór Komisji Rewizyjnej.
8. Sprawy organizacyjne.
9. Wolne wnioski.

Za Zarząd:

(—) St. Fieske, sekret.

(—) Roman Bartosiewicz, prezes.

# Młody przyjaciel zwierząt

Opiekować się zwierzętami? — spytacie może. — Czy to potrzebne?

Bezwątpienia, że potrzebne. I nietylko potrzebne, ale wprost konieczne.

Pomyślcie jeno, jak często ludzie dorośli, a także dzieci, bywają nielitościwi i okrutni względem zwierząt. Jak szorstko i niemiłosiernie obchodzą się z niemi, jak je biją i poniewierają, jak obojętne przechodzą koło cierpiącego zwierzęcia.

A przecież zwierzę ma także czucie. Czuje ono ból, głód i pragnienie, upał i mróz tak samo, jak człowiek. Tylko nie umie nam tego powiedzieć, nie umie się poskarżyć na swoją złą dolę.

Tem więcej jednak powinniśmy się zająć biednemi zwierzętami, nieść im pomoc i ulgę w cierpieniu. Jest to obowiązek każdego szlachetnego człowieka.

Posłuchajcie, co każde z was może uczynić dla zwierząt domowych i dla tych, co żyją na wolności:

Jeśli macie w domu psa podwórzowego, pamiętajcie spuszczać tego biednego więźnia z łańcucha na noc i raz po raz za dnia; pilnujcie też, aby mu nie brak było pożywienia i wody, aby posłanie jego nie było mokre i brudne i żeby zimą nie marzł, a latem miał dostatecznie ocienioną budę.

A kot? Kotu często dzieje się krzywda; bywa szczuty i męczony, gdyż uchodzi za fałszywego. Tymczasem kot może być tak wierny i do człowieka przywiązany, jak pies. Trzeba tylko dobrze się z nim obchodzić. I lepiej stale dawać mu mleko zamiast mięsa; wtedy staje się łagodniejszy.

Niejedno z was ma też w domu ptaszka w klatce. Ptaszek w klatce, to bardzo pożałowania godne stworzonko. Urodził się dla wolności, dla swobody nieograniczonej, a żyć musi w ciasnej klatce.

To też dbajcie, kochane dzieci, by wasz ptaszek miał jak największą klatkę. Pamiętajcie, żeby miał codziennie świeżą wodę do picia i do kąpieli. — Ptaszki bardzo lubią się kąpać; zapobiega to u nich mnożeniu się robactwa. Dbajcie też, aby w klatce panowała czystość, a spód klatki wysypujcie grubszym piaskiem. Ptaszki połykają drobne kamyczki, które potrzebne im są do trawienia.

Widziałyście już przecie te śliczne motylki, bujające po łące. — Otóż nie chwytajcie motyli i nie natykajcie ich na szpilki. Jest to wielkie okrucieństwo kazać tym biednym stworzeniom dla zabawki ginąć w takich męczarniach.

Nie łowić też ryb na wędkę! Nieładny to sport i przykra to zabawa kazać rybom połykać przynętę z haczykiem, a potem haczyk wyrywać im z gardzieli, raniąc je i kalecząc niemiłosiernie. Biedna rybka męczy się jeszcze potem na powietrzu, bez wody, w której jedynie może oddychać i żyć! Pomyślcie, jakaby to dla was była męczarnia, gdyby was umieszczono gdzieś, gdzie niema powietrza! Umarłybyście z uduszenia.

A gdy zima nad światem zapanuje, gdy wy przebywacie w ciepłym pokoju, to tam na dworze marznie niejeden ptaszek i ginie z zimna i głodu, nie mogąc znaleźć na ogołoconej i śniegiem zasypanej ziemi pożywienia. Okażcie się wtedy litościwemi i sypcie im co dnia kruszynki chleba i ziarenka. Sypać trzeba chleb suchy, a nie wilgotny, bo ten ptakom szkodzi. Z ziarnek można sypać uzbierane w ciągu lata nasiona: słoneczników, ogórków i dyń (orbali), a także chwastów, jako to: dzikiego maku, różnych ostów, łopianu, bławatów, babek itd.

Bądźcie więc miłosierne, kochane dzieci, dla wszystkich zwierząt. Pamiętajcie:

**„Błogosławieni są miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią."**



# Wspomnienie

## w dniu obchodu Dnia Lotniczego.

**Cześć ich pamięci.**

Spotkała nas klęska, kochani rodacy,
Lotnictwo straciło dwóch dzielnych pilotów,
Nasz kraj był z nich dumny, lecz Bóg chciał inaczej,
Zginęli tragicznie wśród wichru i Grzmotów.

Dwaj dzielni lotnicy, nasz Żwirko, Wigura,
Podnieśli nasz sztandar do wielkiej godności,
Silniejsza od orłów tych była natura,
Zniszczyła ich wcześnie we wieku młodości.

Choć w ciemnych mogiłach już odpoczywają,
Ci sławni piloci, a mimo to skromni,
Polacy na wieki ich zapamiętają,
A każdy z nas z czcią ich nazwiska przypomni.

Wspominać ich będą raz dziatki w przyszłości,
Bo Żwirko, Wigura zostaną nam święci,
Obdarzył ich Pan Bóg koroną wieczności,
Requiescat in pace! Cześć ich pamięci.

# Na marginesie projektu ustawy

**o powszechnym obywatelskim podatku komunalnym.**

W łonie Komisji Uzdrowienia Gospodarki Komunalnej został opracowany projekt ustawy o powszechnym obywatelskim podatku komunalnym. Projekt ten przewiduje nowy samoistny dodatek komunalny do państwowego podatku dochodowego, oraz nowy ryczałtowy podatek od posiadaczy mieszkań. Według projektu wspomniany podatek ma być wymierzany i pobierany przez właścicieli nieruchomości miejskich. Właściciele domów mają zbierać wypełnione przez lokatorów zeznania, obliczać wysokość podatku, oraz sporządzać i przesyłać do zarządu gminy wykazy płatników. Po otrzymaniu wyżej wymienionych wykazów i obliczeń, zarządy gminne mają obciążyć właścicieli nieruchomości łączną sumą podatku. Według projektu dłużnikiem wobec gminy odpowiedzialnym za płacenie całej kwoty od wszystkich mieszkańców danej nieruchomości staje się właściciel domu. Koncepcja taka jest niedopuszczalna, gdyż właściciel domu w żadnym razie nie może odpowiadać za długi podatkowe swoich lokatorów, ponieważ niema żadnych środków do ich egzekwowania. Skarb i Gmina może egzekwować w przyśpieszonem trybie administracyjnym, natomiast właściciel nieruchomości musiałby w każdym poszczególnym wypadku występować na drogę sądową, przejść wszystie instancje sądowe i ponieść wszystkie koszty związane z prowadzeniem sprawy, często większe niż sam podatek od lokatorów. Z tego wynika, że tylko od dobrej woli lokatora będzie zależało wpłacanie do rąk właściciela t. zw. powszechnego podatku obywatelskiego. Zgóry można przewidzieć, że 99 proc. lokatorów w dobie obecnego kryzysu nie zapłaci tego podatku dobrowolnie. W rezultacie cały ciężar spadnie na właścicieli domów, a niema chyba na świecie takiego przykładu, by wymierzać komu podatek od dochodu, które nie on, lecz kto inny otrzymuje. Byłby to podatek od cudzych dochodów. Prócz odpowiedzialności za podatek na właścicieli nieruchomości, ma ciążyć również obowiązek sporządzania wykazów, obliczania wysokości podatku i t. d. Słowem właściciel domu ma się przeistoczyć w organ wymiarowy i egzekucyjny gminy, będąc jednocześnie gwarantem za wpływy do kasy gminnej z omawianego podatku. Pomysł ten nawet w dobie prosperacji własności nieruchomej przed rokiem 1914 byłby monstrualnym, cóż dopiero można powiedzieć o takim projekcie w obecnej chwili, kiedy własność nieruchoma z powodu ochrony lokatorów, moratorjów dla bezrobotnych, zawieszenia eksmisji z drobnych lokali, przewlekłości procedury sądowej, nadmiernych obciążeń na rzecz skarbu i gmin — znajduje się w stanie katastrofalnym. Pomysł przekazania wymiaru podatku właścicielom nieruchomości jest niewykonalny i z tego powodu, ponieważ conajmniej 80 proc. właściciei domów nie potrafi uskutecznić żądanych od nich wyliczeń. Nie ulega przeto wątpliwości, że tak wadliwie pomyślany projekt winien być przez Komisję Uzdr. Gosp. Komunal. odrzucony. Należy się zastrzec przeciwko obciążeniom ludności w chwili obecnej, a zwłaszcza właścicieli nieruchomości nowemi podatkami. Gdyby nowe obciążenie na rzecz samorządu było przez rząd zdecydowane, to dla ułatwienia, uproszczenia i potanienia wymiaru i poboru nowego obciążenia należałoby połączyć podatek ten z istniejącemi już podatkami dochodowym i lokalowym w postaci dodatków komunalnych do tych podatków.

## Którzy akademicy mają prawo do odroczenia służby wojskowej?

Na liczne zapytania słuchaczy 8-go semestru politechniki o prawa odroczenia ich służby wojskowej na okres kończenia przez nich prac dyplomowych, zawiadamia min. spraw wewn. po porozumieniu się z min. oświaty, że odroczenia te na wydziałach, wymienionych w § 255 rozporządzenia wykonawczego, mogą być udzielane, lecz tylko w granicach wieku do lat 25. Rektoraty naszych politechnik otrzymały informacje dla wydawania odpowiednich zaświadczeń swym studentom.

Równocześnie min. spr. wewn. zawiadamia, iż na zasadzie § 3 rozporządzenia ministra oświaty, następujące wyższe uczelnie: uniwersytet w Belgradzie, uniwersytet w Lublinie, wydział filozoficzny w Skoplje, wydział prawny w Subotica i uniwersytet w Zagrzebiu, uznane zostały za uprawniające do odroczeń służby wojskowej. Słuchacze rzeczywiści tych uczelni, przy zachowaniu przepisów, podanych w § 3 wspomnianego rozporządzenia, mogą uzyskać odroczenia od służby wojskowej.

## Największy przyrost ludności

Przeszło 20 procent przyrostu ludności w t. zw. Rusi Podkarpackiej wykazuje urząd statystyczny Rzplitej Czechosłowackiej, od czasu ostatniego liczenia ludności. Byłby to zatem największy przyrost ludności, nietylko w Rzplitej Czechosłowackiej, ale w całej Europie. Jako powód tego nadzwyczajnego rozmnażania się, przytaczają źródła statystyczne tę przedewszystkiem okoliczność, że wszelkie zasady i środki, aby uniknąć zbyt wielkiej ilości dzieci, są w Rusi Podkarpackiej zupełnie nieznane, a więc nie praktykowane. Równocześnie, ale już w mniejszym stopniu, rozrodczość tę należy przypisać coraz bardziej rozpowszechniającym się środkom i zakładom higjeny, pozostającym pod opieką rządu. Co do obawy przeludnienia tego kraju, skutkiem tak niezwykłego przybytku, to można — dodaje wkońcu statystyka — być zupełnie spokojnym. Jest to jeden ze stosunkowo najmniej ściśle zaludnionych krajów w Europie.

**Pamiętaj o bezrobotnych.**

## Wiec kolejarzy.

**Związek Zawodowy Kolejarzy (Z. Z. K.)** urządza w dniu 12 października br. w Tarn. Górach w sali Strzelnicy o godz. 16-tej masowy wiec kolejarzy.

Na wiecu tym będą referowali:

1. Poseł Piotrowski — stanowisko Sejmu do postulatów kolejarzy,
2. Czł. Wydz. Wyk. Z. Z. K. kol. Bator, — stanowisko Związków kolejowych,
3. Odczytanie rezolucji,
4. Dyskusja.

Wszyscy bez względu na przynależność związkową **na wiec.** Niechaj nikogo wolnego od pracy nie braknie. Dajcie dowód, że Wam bieda dokucza.

**Zarząd Koła Z. Z. K. w Tarn. Górach.**

# SPORT.

## B-LIGA.

Wniedzielę, dnia 9 paźdz. o godz. 15,30 rozegrany będzie mecz o mistrzostwo B-Ligi na boisku I. K. S. przeciw silnej drużynie K. S. Brzeziny Śl. contra naszej drużynie K. S. Śląsk.

Poprzednio rozegrają mecz drużyny młodzieńcze.

**Wyniki zawodów w palanta w Nakle.**

W ubiegłą niedzielę K. S. „Orzeł" Nakło gościł u siebie cztery pozamiejscowe drużyny palantowe, mianowicie drużyny z Kozłowej Góry, z Rojcy, z Orzecha i z Rudnych Piekar. Wyniki odbytych tam zawodów są następujące: Orzech — Kozłowagóra 23:19, Rojca — Orzech 46:34, Nakło I — Rojca 98:37, Nakło II — Piekary Rudne 65:41, Orzech — Nakło II 33:31. Dosyć interesującym zawodom przypatrywała się liczna publiczność. Niestety niektórzy gracze okazali nienależyte zachowanie się, nielicujące z duchem sportowym. Fałszywa ambicja przewyższała bowiem poniekąd ambicję sportową. Gracze winni być sobie przecież świadomi, że publiczności podoba się lepiej choć gorsza, lecz spokojna gra, niż lepsza gra z ostremi wyrazami wzgl. z nerwowem zachowaniem się graczy. Takie niewłaściwe zachowanie się graczy też rzadko kiedy prowadzi do zwycięstwa. Kapitanowie drużyn winni starać się więcej o to, by drużyny składały się ze spokojnych graczy i sami winni siebie lepiej opanować. Niektóre drużyny niestety przejmują się przegraną tak, jak gdyby przegrali cały majątek, nieuprzytomniając sobie, że w każdej grze może być tylko jeden zwycięzca i musi być jeden pokonany.

**Nadzwyczajne zebranie K. S. „Iskra" w Lasowicach.**

W niedzielę, dnia 9 bm. o godz. 11 (po sumie) odbędzie się w lokalu p. Golczynej w miejscu nadzwyczajne zebranie K. S. „Iskra" Lasowice, na które przybędą także przedstawiciele Zarządu okręgowego P. Z. P. i G. R. Na porządku dziennym jest m. i. sprawa festynu sportowego, który odbędzie się w Tarn. Górach w dniu 16 bm. z udziałem wszystkich kl. sp. powiatu tarnogórskiego. Zarząd kl. sp. „Iskra" zgłosił do tego festynu dwie drużyny palantowe, jedną drużynę pięściówki oraz kilka zawodników do lekkoatletyki. Obecność wszystkich sportowców Lasowic na tem zebraniu jest wobec tego pożądaną.

**Zawody w piłkę nożną w Miasteczku.**

Na boisku Klubu Sportowego „Odra" Miasteczko rozegrane zostaną w niedzielę, dnia 9 bm. o godz. 15 zawody o mistrzostwo klasy B-Ligi pomiędzy druż. K. S. „Odra" Miasteczko i druż. K. S. „Sparta" Wielkie Piekary.

Zawody te zapowiadają się bardzo ciekawie, gdyż „Odra" wystąpi w zmienionym składzie druż.

**NADESŁANE.**

Dziwnie wydaje się wiadomość sportowa, że zwycięzca rajdu motocyklowego Felderhof Ernest nie otrzymał dotychczas dla zwycięzcy przeznaczonej nagrody. Przecież była ona wystawiona w oknie p. Neumanna. Gdzie się podziała? Sprawę tą należy jak najprędzej wyjaśnić.

Sportowiec.

# ERIKA

Magazyn obuwia

Tarnowskie Góry. Krakowska 25.

**Ciepłe obuwie domowe na chłodne dni jesienne.**

**Dla Pani!** Ciepłe pantofle kołnierzowe z sierści wielbłądziej Zł. 4.90

**Dla Pań i Panów!** Wysokie pantofle na spince z sierści wielbłądziej Zł. 5.90

**Dla Pana!** Nadzwyczaj ciepłe pantofle z czystej wełny i sierści wielbłądziej Zł. 5.90

**Dla Dziecka!** Cieplutkie buciczki — bardzo wygodne w wielkim wyborze od Zł. 1.65

**Nowość!** Przyjmujemy wszelkie obuwie — także nie u nas kupione — do reperowania! Reperacje wykonuje się w 24-godzinach. CENNIK w oknach wystawowych

---

# Fa. BRACIA JOJKO, Tarn. Góry

Piastowska 5.

## MEBLE wszelkiego rodzaju

poleca z powodu przenies. składnicy zapasowej z ul. Nakielskiej po znacznie zniżonych cenach jak:

**sypialki kompl. dęb. lub orzechowe 180 cm. od 850 zł.**
**Jadalki kompl. dęb. 2 m. szer. od 900 zł**
**pokoje męskie dęb. od 700 zł**
**kuchnie kompl. 120 szer. od 190 zł.**

i wszystkie inne gatunki mebli po znacznie zniżonych cenach,

---

TOWARY KOLONJALNE hurtownia i detaliczna sprzedaż **CERES, Tarn. Góry,** Nowy Rynek 1. Tel. 1116.

---

SZUMKA gasi pragnienie orzeźwia krzepi
jest Najlepsza!

---

# DRZEWKA OWOCOWE

silne, zdrowe, własnej hodowli, doboru śląskiego oraz róże i wszelkie artykuły szkółkarskie

**po cenach znacznie zniżonych**

polecają

**szkółki drzew i róż hr. Łazego Henckel von Donnersmarka Nakło Śl.**

Telef. 23 i 1097 Tarn. Góry.

---

Znaczna zniżka cen **za druki** nastąpiła. Zlecenia wykonujemy szybko i gustownie.

ZAKŁ. GRAF. DRUKARNI POLSKIEJ Tarnowskie Góry Rynek 13. Telef. 1034

---

Ceny zdumiewająco przystępne! TOWAR PIERWSZORZĘDNY!

ZIMA NADCHODZI

**Panie i Panowie!**

POCÓŻ TO CZEKAĆ DO JUTRA? Skoro już dzisiaj Dostaniesz u gustow. i tanio

**BLUMA FUTRA!**

Baczność na adres: Blum Kuśnierz Tarn. Góry, Krak. 27, wejśc. staropocztowa

---

Pierwszorzędny ZAKŁAD KRAWIECKI ceny umiarkowane **GORYCZKA, Tarn. Góry,** Krakowska 4.

---

**DOM TOWAROWY!!** Największy magazyn pończoch **A. L. KLIMEK,** Tarn. Góry, ul. Krakowska.

---

**HANDEL ŻELAZA i NARZĘDZI** Tarn. Góry, — ul. Zamkowa nr. 4. dawniej A. BAUM poleca po cenach umiarkowanych: **Żelaza — Blachy Stale — Wyroby żelazne, — Narzędzie — Maszyny — Armatury,** Wszelkie materje do budowy i kanalizacji.

---

RYSUNKI BUDOWLANE OBLICZENIA STATYCZNE KOSZTORYSY i t. p. wykona szybko i tanio **JÓZEF PIETRUCHA** Tarn. Góry, Rynek 15

---

**Ogłoszenie przynosi wielką korzyść!**

---

# Nie kup

buciki z tektury lub papieru bo u mnie dostaniesz — **za tani pieniądz dobry skórzany bucik**

| Nr. 31 do 35 | nr. 36 do 39 | buciki robocze |
|---|---|---|
| 7,75 | 9,75 | 7,90 |

**Teodor Staniczek,** mistrz obuwniczy, Tarn. Góry, Rynek 15 Ratuszowa 7. Tel. 10-16. oznaczony medalem i dyplomem uznania na wystawie rzemieślniczej w Katowicach. Buciki na miarę solidnie i tanio

---

**Kolejowe przedsiębiorstwo dowozowe** Transport mebli i wydzierżawienie powozów **SMIESZKOŁ FRANCISZEK,** Tarnowskie Góry, Kaczyniec 2. Telefon 1023.

---

**DOBRZE I TANIO** zakupisz **wędliny, mięso, tłuszcze** itp. w firmie **KAZIMIERZ BROSTOWSKI,** Tarnowskie Góry, ul. Lubliniecka 6 — Telefon 1008.

---

Hurtown. Detalicz. **TOWARY KOLONJALNE Mąkę i krupy** dostarcza po cenach konkurencyjnych **Fa. W. BORZUCKI, Tarn. Góry,** (pod laubami).

---

**BECZKI OD WINA** w różnych wielkościach (na kapustę i inne cele) po cenach bardzo przystępnych do oddania.

---

**Firma H. SEDLACZEK, Sp. z o. o.** piwnice wina i fabryka wódek gat. **Tarnowskie Góry,** ul. Kościelna.

---

**ROWERY NA RATY! Wiktor Deutsch** Tarnowskie Góry. Piastowska 4.

---

**KUŹNIA** miedzi i warsztat instalacyjny **F. KUHNERT, Tarn. Góry,** ul. Lubliniecka.

---

**Tanie mydło toaletowe** farby — i artykuły kosmetyczne. **DROGERJA CENTRALNA** Tarnowskie Góry, ul. Krakowska 1.

---

# Cegłę

najlepszej jakości po cenach bezkonkurencyjnych **dostarcza:** *Fa. Br. Majowscy* Cegielnia Parowa w Kozłowej Górze.

---

**LICYTACJA PRZYMUSOWA.**

Urząd Skarbowy w Tarn. Górach. K. T. L. 19/32.

Dnia 19 października 1931 odbędzie się na Rynku w Tarn. Górach sprzedaż licytacyjna następujących ruchomości:

**1 maszyna do pisania** Continental, **2 maszyny do pisania** Underwod, — **1 maszyna do pisania Smith,** — **1 maszyna do liczenia,** — **1 stolik pod maszynę do pisania,** — **1 biurko dębowe** jasne: **2 foteliki do biurka,** — **1 złoty zegarek,** — **1 kasa rejestracyjna,** — **40 worków kawy słodowej mielonej, 30 worków kawy słodowej niemielonej, 1 pianino,** — **1 kanapa z obudowaniem i z lustrem, 1 duże lustro szlifowane,** — **1 zegar stojący,** — **1 bufet pokojowy, 1 bieliźniarka** ciemna, — **50 worków żyta à 100 kg.**

Tarn. Góry, dn. 3 X. 1932 r.

Za Kierownika Urzędu: (—) Simka.

---

Przez w porę poczynione zakupy jestem w stanie wszelkie damskie i męskie jako też wszelką inną manufakturę i modne towary, damską, męską i dziecinną konfekcję na jesień i nadchodzący sezon zimowy po cenach bardzo przystępnych sprzedać.

WIELKIE ZAPASY W FIRANKACH, DYWANACH, CHODNIKACH I TOWARACH TRYKOTOWYCH.

Odwiedzenie mojego bogato zaopatrzonego składu nie obowiązuje do kupna.

**K. KACZMARCZYK,** Dom Towarów Manufakturowych i Modnych — Konfekcja damska i Męska.

**Tarnowskie Góry,** ul. Krakowska 5. Telefon 1155.

---

**Fabryka wyrobów cukierniczych i czekoladowych**

**I. L. MARKOWICZ, Tarnowskie Góry,** — Tel. 1136.

poleca swe wyroby w dużym wyborze w pierwszorzędnych gatunkach i po cenach najniższych.

---

Chcesz się usamodzielnić, kupić lub wybudować sobie własny dom, **oszczędzaj zawczasu i składaj pieniądze w BANKU LUDOWYM** Spódz. z odpow. nieogr. **Tarnowskie Góry, — Rynek nr. 15,** gdzie otrzymasz wysokie odsetki i punktualny zwrot oszczędności. Gdy własne fundusze nie wystarczą uzyskasz pomoc w Banku w formie korzystnej pożyczki.

Oszczędności gwarantowane są majątkiem członków, który wynosi miljon złotych.

---

**Popieraj przemysł krajowy!**

Naczelny redaktor W. Gruszka w Tarn. Górach.
Odp. Wiktor Osyra w Tarn. Górach.
Redaktor odp. na Radzionków W. Tyczka w Radzionkowie.
Wyd. i Druk: Drukarnia Polska, Tarn. Góry, Rynek 13, Telef. 1034.